

O'ZBEKISTON MATBUOTIDA GENDER MAVZUSINING YORITILISHI: SO'NGGI YUTUQLAR VA KUTILGAN O'ZGARISHLAR

Xalqaro jurnalistika fakulteti talabasi

Anorboyeva Xumora Qaxramon qizi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola O'zbekiston matbuotida gender tengligi va ayollarning jamiyatdagi o'rni masalalarining qanday yoritilishini tahlil qiladi. Tadqiqot, matbuotdagi maqolalar, intervyular va ijtimoiy tadqiqotlar orqali gender tengligi, ayollarning huquqlari, va bu mavzulardagi ijtimoiy o'zgarishlarni o'rganadi. Maqola, gender stereotiplari, ijtimoiy va madaniy kontekstda matbuotning roli, va gender tengligini targ'ib qilishdagi samaralar haqida tahlil beradi. Shuningdek, maqolada O'zbekiston matbuotining gender mavzularidagi yutuqlari va mavjud muammolar ko'rsatiladi hamda bu masalada kelajakda qanday o'zgarishlar kutilishi haqida fikrlar taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: gender tengligi, ayollar huquqlari, O'zbekiston matbuoti, gender stereotiplari, ijtimoiy yoritilish, matbuotning ijtimoiy roli.

Kirish

Gender tengligi – bugungi kunda jahonning barcha mamlakatlarida dolzarb bo'lgan ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy masala bo'lib, bu mavzu O'zbekiston matbuotida ham muhokama qilinmoqda. Gender tengligi, ayniqsa, ayollarning jamiyatdagi o'rni va huquqlari matbuotda taqdim etilayotgan yangiliklar va tahlillar orqali keng yoritilmoqda. O'zbekiston hukumati tomonidan amalga oshirilgan islohotlar va gender tengligi sohasidagi xalqaro tashabbuslar, O'zbekiston matbuotini bu mavzuga ko'proq e'tibor qaratishga undadi. Biroq, gender tengligi masalasida, ayniqsa, ayollarning huquqlarini himoya qilish va ularni jamiyatdagi barcha sohalarda teng ravishda ishtirok etishini ta'minlashda, matbuotda hali ham mavjud bo'lgan muammolar mavjud.

Ushbu maqolada O‘zbekiston matbuotida gender mavzusining qanday yoritilganini tahlil qilish, gender tengligi haqida matbuotdagi yoritilishning ijtimoiy ahamiyatini baholash, mavjud stereotiplarga qarshi kurashish va bu boradagi kelajakdagi imkoniyatlarni ko‘rib chiqish maqsad qilinadi.

Adabiyotlarni o‘rganish

Ilmiy adabiyotlar, gender tengligi va matbuotda uning yoritilishi bo‘yicha ko‘plab tadqiqotlarni o‘z ichiga oladi. Gender tengligi haqida yoritilgan maqolalar asosan uchta asosiy soha bo‘yicha tahlil qilinadi: 1) ayollarning huquqlari, 2) gender stereotiplari va ularning ijtimoiy ta’siri, 3) matbuotning gender tengligini targ‘ib qilishdagi o‘rni. Tadqiqotlar, jumladan, gender tengligi va ayollar huquqlarining matbuotda qanday aks etishi, ayollarning siyosiy va iqtisodiy faoliyatdagi o‘rni, shuningdek, gender stereotiplari matbuotda qanday namoyon bo‘lishi haqida ko‘plab materiallarni o‘z ichiga oladi. Bunda, O‘zbekiston matbuoti ham jahon matbuoti bilan birgalikda gender tengligi haqidagi o‘zgarishlarga qiziqish bildirmoqda.

Matbuotda gender mavzusini yoritish bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, gender tengligi haqidagi maqolalar, intervyular va ijtimoiy materiallar va’dalarga nisbatan ko‘plab ijobiy yutuqlarni ko‘rsatmoqda, ammo bu sohada hali ham muammolar mavjud. O‘zbekiston matbuotida, xususan, ayollarni ijtimoiy va iqtisodiy sohalarda kengroq yoritish va gender tengligi masalasini yanada kengroq targ‘ib qilish talab etiladi.

Asosiy qism

1. O‘zbekiston matbuotida gender mavzusining yoritilishi

O‘zbekiston matbuoti so‘nggi yillarda gender tengligi va ayollarning huquqlarini ko‘proq yoritishga intilmoqda. Masalan, ko‘plab gazetalar va jurnallar ayollarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan maqolalar va ijtimoiy kampaniyalarni tashabbus qilgan. Ushbu maqolalar ko‘pincha ayollarning siyosiy, iqtisodiy va madaniy sohalarda teng imkoniyatlarga ega bo‘lishi haqida yangiliklar tarqatadi. Biroq, ayrim nashrlar hali ham gender stereotiplari va an’anaviy qarashlar asosida maqolalar e’lon qilishda davom

etmoqda. Ba'zi matbuot nashrlari, masalan, ayollarning uy-joy roli bilan bog'liq maqolalar va ijtimoiy yuksalishni aks ettirmagan maqolalar chiqarishda davom etmoqda. Bu, o'z navbatida, gender tengligi haqidagi umumiy tushunchaga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

2. Gender tengligi va matbuotdagi yoritilishdagi yutuqlar

O'zbekiston matbuotidagi ijobiy o'zgarishlarni qayd etish lozim. Hozirgi kunda, ko'plab nashrlar, jumladan, "Xalq so'zi", "O'zbekiston 24" va boshqa ommaviy axborot vositalari gender tengligi va ayollar huquqlari masalasini alohida e'tibor bilan yoritmoqda. Ushbu nashrlarda ayollarni siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy faollikka undovchi maqolalar, intervyular va tavsiyalar ko'paygan. Ayniqsa, O'zbekistonning bir qancha ayollar tashkilotlari tomonidan gender tengligi va ayollarni ijtimoiy faoliyatga jalb qilishga qaratilgan tashabbuslar matbuotda keng yoritilmoqda.

3. Gender stereotiplari va ijtimoiy ta'sir

Shu bilan birga, gender stereotiplari matbuotda o'z aksini topishga davom etmoqda. Ko'plab nashrlar, ayniqsa, ayollarning an'anaviy ro'llarini tasvirlab, ijtimoiy ta'sir yaratadi. Bunday maqolalar, o'z navbatida, gender tengligi masalasida jiddiy qarama-qarshiliklarga olib keladi va ijtimoiy ongni shakllantirishda muammolarni keltirib chiqaradi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston matbuotida gender tengligi masalasida ijobiy o'zgarishlar yuz bermoqda. Gender tengligi, ayollarning siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy faolligini qo'llab-quvvatlovchi maqolalar soni ortgan, ammo gender stereotiplari va an'anaviy qarashlar ba'zi matbuot nashrlarida hali ham mavjud. Bu holat matbuotning gender tengligini to'liq yoritishdagi samaradorligini cheklamoqda.

XULOSALAR

O‘zbekiston matbuotida gender mavzusining yoritilishi so‘nggi yillarda sezilarli o‘zgarishlarga duchor bo‘ldi, ammo bu borada hali ko‘plab stereotiplarga qarshi kurashish zarur. Kelgusida matbuotda gender tengligini yanada kengroq va chuqurroq yoritish, shuningdek, ayollarning huquqlarini himoya qilish va gender stereotiplari bilan kurashishda yanada faolroq bo‘lish lozim.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi hukumati tomonidan gender tengligi bo‘yicha amalga oshirilgan islohotlar. Toshkent, 2022.
2. Ayollarning huquqlari va gender tengligi: O‘zbekiston matbuotidagi yoritilish. Toshkent, 2023.
3. Gender stereotiplari va matbuot: O‘zbekiston misoli. Toshkent, 2024.
4. O‘zbekiston matbuotida ayollar huquqlari haqida tahlillar. Toshkent, 2021.